

Povijest knjižnica i nakladnika u Koreji

Čopec, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:009567>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-16**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2022./2023.

Lucija Čopec

Povijest knjižnica i nakladnika u Koreji

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Zagreb, svibanj 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Hvala mami i tati što su uvijek bili strpljivi sa mnom.

Sadržaj

Sadržaj.....	iv
1. Uvod.....	1
2. Pregled korejske povijesti i kulture.....	2
2.1. Koreja u pred-moderno doba.....	3
2.1.1. Tri Kraljevstva.....	3
2.1.2. Ujedinjena Silla i Goryo.....	4
2.1.3. Dinastija Joseon.....	5
2.2. Moderno razdoblje.....	6
2.2.1. Japanska okupacija Koreje.....	6
2.2.2. Korejski rat.....	7
2.2.3. Južna Koreja od 1953. do danas.....	8
3. Prve knjižnice i tiskarstvo u pred-moderno doba.....	9
3.1. Kraljevska knjižnica Sille.....	9
3.2. Počeci tiskarstva i nakladništva u Koreji.....	11
4. Knjižnice i nakladništvo u doba Joseon dinastije.....	12
4.1. Kralj Sejong.....	12
4.2. Knjižnica Jiphyeonjeon.....	14
4.3. Ostale knjižnice u doba Joseon.....	15
4.4. Tiskarstvo i nakladništvo u doba Joseon dinastije.....	17
5. Knjižnice i nakladnici u Koreji u 20. stoljeću.....	18
5.1. Knjižnice u Koreji tijekom kolonijalnog perioda.....	18
5.2. Nakladništvo u Koreji tijekom kolonijalnog perioda.....	20
5.3. Knjižnice nakon oslobođenja Koreje.....	20
5.4. Nakladništvo nakon oslobođenja Koreje.....	23
6. Knjižnice i nakladništvo u Koreji danas.....	23
7. Zaključak.....	25

8. Literatura	27
Popis slika.....	30
Sažetak.....	31
Summary	32

1. Uvod

Knjižnice i izdavači knjiga stoljećima su kroz povijest igrali ključnu ulogu u kulturnom i intelektualnom razvoju mnogih nacija, uključujući i u razvoju Koreje. Od najranijih dana razdoblja Tri kraljevstva, od prvog spomena riječi 'Koreja' pa sve do modernog doba, ove su institucije služile kao važni centri učenja, istraživanja i kulturne razmjene. Ne samo da su se knjižnice i izdavači bavili aktivnim očuvanjem i širenjem znanja, već su i promicali razvoj korejske književnosti i jezika. Međutim, ovaj aspekt povijesti Koreje uglavnom je neistražen, a nedostatku istraživanja ovog područja mogu se pripisati nekoliko razloga. Mnogi povijesni dokumenti, posebice oni iz ranih razdoblja, izgubljeni su tijekom rata, prirodnih katastrofa i uništavanja kulturnih artefakata tijekom kolonijalne vladavine. Osim toga, fokus velikog dijela istraživanja korejske povijesti bio je na političkim, ekonomskim i vojnim aspektima, ostavljajući malo prostora za istraživanje kulturne i intelektualne povijesti.

Jedan od razloga je i nedostatak posvećivanja pozornosti ulozi knjižnica i izdavača knjiga u oblikovanju korejske kulture i društva. Iako su ove institucije imale značajnu ulogu u očuvanju i širenju znanja, promicanju pismenosti i unapređenju razvoja korejske književnosti i jezika, njihov doprinos nije uvijek bio prepoznat ili u potpunosti cijenjen (Lee, 2020). Kao rezultat toga, njihovoj povijesti nije posvećena pažnja koju zaslužuju, te njihova povijest i dalje djelomično ostaje u magli. Nadalje, tek uspostavom diplomskih programa iz knjižničarskih i informacijskih znanosti 1980-ih, knjižničarski i informacijski studiji su se pojavili kao zasebna akademska disciplina u Koreji (Kim, 2022). Prije toga, proučavanje knjižnica i upravljanje informacijama općenito je bilo integrirano u druga područja poput povijesti i književnosti.

Cilj ovog rada je popuniti tu prazninu istraživanjem povijesti knjižnica i izdavača knjiga u Koreji. Konkretno, ovaj rad će nastojati pružiti detaljan prikaz evolucije ovih institucija tijekom vremena, izazova s kojima su se suočavale i doprinosa koji su dali korejskoj književnosti i kulturi. Osvjetljavanjem ovog zanemarenog aspekta korejske povijesti, ovaj rad će pridonijeti dubljem razumijevanju kulturnog nasljeđa Republike Koreje i sila koje su ju oblikovale.

Za početak, rad će pružiti pregled korejske povijesti i kulture, te će istaknuti ključne događaje i kulturna kretanja koja su utjecala na razvoj knjižnica i izdavača u Koreji. Prije 20. stoljeća, knjižnice i izdavaštvo knjiga u Koreji bili su pod snažnim utjecajem Kine, koja je imala dugu tradiciju učenosti i intelektualne razmjene. Tijekom razdoblja Tri kraljevstva od 57. godine sve do 60-tih godina 7. stoljeća, korejski znanstvenici putovali su u Kinu kako bi proučavali i donijeli kineske klasike i druge tekstove (Lee, 2011). To je dovelo do razvoja budizma u Koreji,

kao i uspostave sustava ispita za državnu službu i usvajanja konfucijanizma kao dominantne ideologije za vrijeme dinastija Goryeo i Joseon. Osnivanjem Kraljevske knjižnice Joseon i širenjem neokonfucijanizma, dinastija Joseon prva je doživjela pojavu visoko pismenog i obrazovanog društva (Lee, 2011).

U 20. stoljeću Koreja se suočila s brojnim izazovima koji su značajno utjecali na razvoj knjižnica i knjižničarstva. Japanska okupacija Koreje od 1910. do 1945. rezultirala je potiskivanjem korejske kulture i obrazovanja, ali i rastom korejskog nacionalizma. Japanci su također osnovali kolonijalne knjižnice i izdavačke kuće, koje su pomogle u modernizaciji književne kulture zemlje, ali su nažalost pridonijele daljnjoj marginalizaciji korejske književnosti. Nakon Korejskog rata 1950-tih, Koreja je ušla u razdoblje brzog gospodarskog razvoja i demokratizacije, što je dovelo do značajnih promjena u književnom i kulturnom krajoliku. Ekspanzija obrazovnog sustava i rast srednje klase pridonijeli su procvatu izdavaštva; pojavili su se brojni novi izdavači i knjižare. U tom su razdoblju također osnovane javne knjižnice i druge kulturne ustanove (Peterson & Margulies, 2010).

Nadalje, ovaj će se rad usredotočiti na povijest knjižnica, te na povijest nakladnika, dajući detaljan prikaz njihove evolucije tijekom vremena, glavne čimbenike i značajne doprinose. Rad će se također baviti politikama i inicijativama vezanim uz knjižnice i izdavaštvo knjiga, te će i analizirati izazove s kojima se te institucije suočavaju, uključujući ekonomske, tehnološke i društvene čimbenike. Općenito, rad će nastojati pridonijeti literaturi o povijesti korejske kulture te će omogućiti lakše razumijevanje korejske povijesti i kulture pružajući sveobuhvatan prikaz evolucije knjižnica i nakladnika u Koreji.

2. Pregled korejske povijesti i kulture

Ako želimo razumjeti povijest i razvoj knjižnica u Koreji, imperativno je prvo razumjeti povijesni i kulturni kontekst u kojem su one nastale. Povijest Koreje duga je i složena, obuhvaća tisuće godina političkog i kulturnog razvoja; od ranih kraljevstava Gojoseon i razdoblja Tri kraljevstva, do pojave moćnih dinastija poput Goryeo i Joseon, Koreja ima bogatu i raznoliku povijest koja je ostavila dubok utjecaj na njezino društvo.

Korejski poluotok nalazi se u sjeveroistočnoj Aziji, a okružen je Žutim morem na zapadu, Japanskim morem na istoku i Korejskim tjesnacem na jugu. Poluotok je uglavnom planinskog terena i na njemu se nalazi nekoliko velikih riječnih sustava, uključujući rijeku Han, koja teče kroz glavni grad Seul (Kim, 2014). Arheološki dokazi upućuju na to da je Korejski poluotok

bio naseljen još od razdoblja paleolitika, s dokazima o ranim ljudskim naseljima starim više od 20.000 godina. Prvi doseljenici Koreje vjerojatno su bili nomadski lovci i sakupljači koji su lutali poluotokom u potrazi za hranom i resursima te su se počeli naseljavati u područje zvano Mandžurija, koje danas čini jednu od kineskih provincija. S vremenom su te rane skupine počele formirati složenija društva, a prva korejska kraljevstva pojavila su se oko 700. pr. Kr. Budući da veći dio korejske civilizacije nosi tragove kineskog utjecaja, lako je pretpostaviti da su Korejci potekli od Kineza. Koreja je jasno dio kineskog kulturnog carstva, ali nije uvijek bilo tako. Najraniji Korejci dijelili su zajedničke osobine s narodima u sjeveroistočnoj Aziji, uključujući sličnosti u vjeri, društvenoj organizaciji, stanovanju i jeziku. Kineski je jezik kasnije imao dramatičan utjecaj na korejski: danas čak 60 posto korejskih riječi ima kinesko podrijetlo. Struktura korejskog jezika je međutim, vrlo različita od one kineske, što ukazuje na drugačije podrijetlo i zasebnu jezičnu porodicu (Peterson & Margulies, 2010).

2.1. Koreja u pred-moderno doba

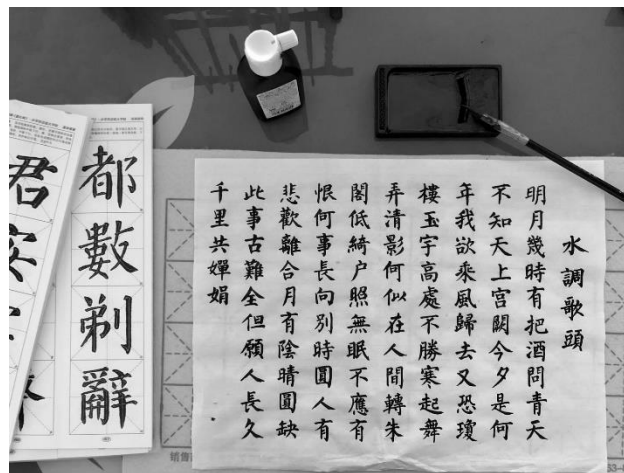
"Pred-moderno razdoblje" odnosi se na vrijeme prije moderne ere, koje je često obilježeno industrijskom revolucijom i dolaskom modernih tehnologija, institucija i društvenih struktura. U korejskoj povijesti, pred-moderno razdoblje obično se dijeli na tri glavna razdoblja: razdoblje Tri kraljevstva (57. pr. Kr. - 668.), razdoblje Ujedinjene Sille i Goryoa (668. - 1392.) i razdoblje dinastije Joseon (1392. - 1910.) (Kim, 2014).

2.1.1. Tri Kraljevstva

U prva četiri stoljeća prvog tisućljeća Koreja je postupno ušla u razdoblje Tri kraljevstva, no u to vrijeme su zapravo postojala četiri kraljevstva (Kim, 2004). Tijekom tog vremena, Korejski poluotok bio je podijeljen u tri glavna kraljevstva koja su preživjela sve do 7. stoljeća: Goguryeo na sjeveru, Baekje na jugozapadu i Silla na jugoistoku. Međutim, od 4. do 6. stoljeća, postojalo je i kraljevstvo Kaya koje je većinu vremena zanemareno zbog činjenice da je sredinom 6. stoljeća palo pod vladavinu Sille (Peterson & Margulies, 2010).

Unatoč snažnom utjecaju susjednih kultura, kraljevstva Goguryeo, Baekje i Silla uspjela su razviti vlastite posebne kulture i tradicije. Kraljevstvo Goguryeo nalazilo se u današnjoj sjevernoj Koreji i dijelovima Mandžurije. Bilo je to moćno vojno kraljevstvo i učestalo je ratovalo sa svojim susjedima, uključujući kinesku dinastiju Han, a bilo je i poznato po svojoj naprednoj kulturi, koja je uključivala budizam i sofisticirani sustav pisanja. Kraljevstvo Baekje

nalazilo se na drugoj strani korejskog poluotoka, tj. na jugozapadu, a bilo je pod velikim utjecajem Kineske kulture, što se posebno očituje u arhitekturi i umjetnosti, a stanovnici su se većinom bavili pomorstvom. Baekje je također bio poznat po svojim doprinosima budizmu i bio je glavno središte kulture i trgovine u istočnoj Aziji. Silla je bilo relativno malo kraljevstvo na jugoistoku poluotoka, no neovisno o svojoj veličini, uspjelo je ujediniti Korejski poluotok pod svojom vlašću u 7. stoljeću. Kraljevstvo Silla je isto bilo pod jakim utjecajem kineske kulture pa se tako razvio sustav pisanja poznat kao *hanja*, prikazan na slici 1, koji se temeljio na kineskim znakovima (Peterson & Margulies, 2010).

Slika 1. Hanja; Kineski znakovi koji su se koristili u Koreji, ali često su imali drugačije značenje i izgovor od znakova koji su se koristili u Kini (Anon., n.d.)

Razdoblje Triju kraljevstava karakterizirano je čestim ratovima i natjecanjem između triju kraljevstava. Međutim, bilo je to i vrijeme velikog kulturnog i umjetničkog razvoja, osobito na području budizma, književnosti i umjetnosti. Mnoge kulturne tradicije i običaji koji su se pojavili u to vrijeme nastavljaju utjecati na korejsku kulturu i danas (Lee, 2011).

2.1.2. Ujedinjena Silla i Goryeo

Nakon stoljeća ratovanja i podjela, kraljevstvo Silla uspjelo je ujediniti Korejski poluotok pod svojom vlašću u kasnom 7. stoljeću. Ovo razdoblje, poznato kao razdoblje Ujedinjene Sille, trajalo je do 10. stoljeća i bilo je obilježeno relativnom stabilnošću i prosperitetom. Kraljevi Sille uspostavili su moćnu centraliziranu vladu, izgradili velike hramove i palače i omogućili procvat budizma i konfucijanizma (Peterson & Margulies, 2010). Tijekom razdoblja Ujedinjene

Sille, Koreja je također doživjela značajno širenje trgovine i kulturne razmjene sa susjednim zemljama kao što su Kina i Japan. U tom razdoblju konačno se pojavila jedinstvena korejska kultura koja je nastala spajanjem elementa kineske, japanske i autohtone tradicije (Korean Culture and Information Service , 2010).

Razdoblje Goryeo uslijedilo je nakon pada Sille u kasnom 10. stoljeću. Dinastija Goryeo, koja je trajala od 10. do 14. stoljeća, nastavila je mnoge kulturne i političke tradicije uspostavljene tijekom razdoblja Sille; konfucijanizam postaje službena državna ideologija. Tijekom razdoblja Goryeo, invazije susjednih sila kao što su Khitani, Džurdži i Mongolsko carstvo bile su česta pojava (Kim, 2014). Te su invazije imale značajan utjecaj na korejsko društvo, dovevši do razvoja jake vojne kulture i izgradnje utvrda i obrambenih zidova diljem poluotoka.

Unatoč brojnim izazovima, Goryeo razdoblje doživjelo je procvat kulturnog i umjetničkog izražavanja, posebno u poljima budizma, slikarstva i poezije. U tom su razdoblju stvorena mnoga od najpoznatijih djela korejske umjetnosti i književnosti, uključujući zbirku budističkih spisa izrezbarenih na više od 80.000 drvenih blokova zvanu *Tripitaka Koreana*, i keramiku *Goryeo celadon*, koja je poznata po svojoj ljepoti i vještom majstorstvu (Korean Culture and Information Service , 2010).

Ukratko, razdoblja Ujedinjene Sille i Goryeoa igrala su ključnu ulogu u oblikovanju političke, kulturne i umjetničke tradicije Koreje, postavljajući pozornicu za pojavu dinastije Joseon i daljnji razvoj korejske civilizacije.

2.1.3. Dinastija Joseon

Razdoblje dinastije Joseon, koje je trajalo od kraja 14. stoljeća sve do 20. stoljeća, bilo je jedno od najvažnijih doba u korejskoj povijesti te je Koreja u to doba doživjela značajan razvoj politike, kulture i društva. Razdoblje je nazvano po dinastiji Joseon, koja je u to vrijeme vladala Korejom i odigrala ključnu ulogu u oblikovanju identiteta i u modernizaciji zemlje. Jedna od neophodnih značajki razdoblja Joseon bila je uspostava snažne centralizirane vlade koja se temeljila na konfucijanskim načelima (Haboush & Deuchler, 1999). Kraljevi Joseona snažno su podržavali i poticali obrazovanje, a za državnu službu su provodili rigorozan sustav ispita kako bi odabrali službenike na temelju zasluga, a ne na temelju rođenja. Ovaj sustav vlasti imao je značajnu ulogu u poticanju društvene mobilnosti i stabilnosti u korejskom društvu, te je nastavio utjecati na korejsku politiku i kulturu dugo nakon završetka razdoblja Joseon (Kim, 2014).

Razdoblje Joseon je doživjelo znatan razvoj u umjetnosti, književnosti i kulturi. Tijekom tog vremena, Koreja je razvila vlastiti jedinstveni oblik neokonfucijanizma, koji je spojio tradicionalnu konfucijansku filozofiju s autohtonim korejskim vjerovanjima i praksama. Ovaj novi oblik konfucijanizma imao je drastičan utjecaj na umjetnost i književnost zemlje, te su u to vrijeme nastala vrlo poznata djela korejske književnosti poput djela poznatog pod nazivom Priča o Hong Gildongu. Djelo prati buntovnog i pametnog mladića koji se svojom dosjetljivošću i lukavstvom služi kako bi svladao prepreke u svom životu. Priča o Hong Gildongu danas se smatra klasikom korejske književnosti i čita se diljem svijeta (Haboush & Deuchler, 1999).

Nadalje, korejski alfabet, poznat kao *hangul*, nastao je tijekom razdoblja Joseon u 15. stoljeću pod vladavinom kralja Sejonga Velikog. Izum hangula predstavlja veliku stepenicu u korejskoj povijesti jer je omogućio veću pismenost i širenje školstva u cijeloj zemlji. Prije stvaranja hangula, korejski jezik bio je pisan kineskim znakovima, koji su bili teški za naučiti i dostupni samo eliti. Za razliku od kineskog pisma, hangul je fonetsko pismo te ima i relativno jednostavnu strukturu. Danas je hangul službeni sustav pisma Južne Koreje, a široko se koristi i u Sjevernoj Koreji, te je i dalje izvor ponosa za korejski narod (Lee, 2013).

Unatoč brojnim postignućima, razdoblje Joseon nije prošlo bez izazova. Zemlja se suočila s brojnim invazijama i upadima susjednih sila, uključujući Mandžursko i Japansko carstvo (Peterson & Margulies, 2010). Ovi sukobi imali su značajan utjecaj na korejsko društvo i doveli do značajnih promjena u politici i kulturi zemlje. Pred kraj razdoblja Joseon, zemlja je postajala sve izoliranija i otpornija na utjecaj vanjskih sila. Ova politika izolacionizma, poznata kao "Sonnō jōi" na japanskom ili "Sadaejui" na korejskom, pridonijela je osjećaju kulturne i političke stagnacije u Koreji i ostavila zemlju ranjivom za kolonizaciju i dominaciju stranih sila (Haboush & Deuchler, 1999).

2.2. Moderno razdoblje

Moderno razdoblje Koreje obično se odnosi na razdoblje od kasnog 19. stoljeća do danas. Ovo razdoblje obilježeno je značajnim političkim, društvenim i ekonomskim promjenama u Koreji, dok je zemlja prelazila iz tradicionalnog društva u modernu, industrijaliziranu naciju.

2.2.1. Japanska okupacija Koreje

Japanska okupacija Koreje započela je 1910. i trajala je do kraja Drugog svjetskog rata 1945. Tijekom tog razdoblja Japan je držao značajnu kontrolu nad korejskim političkim, društvenim

i ekonomskim prilikama, potiskujući korejsku kulturu i jezik i tjerajući mnoge Korejce na prisilan rad i služenje vojnog roka. Pod japanskom vladavinom, Koreja je bila prisiljena usvojiti japanski jezik i kulturu, obrazovanje na korejskom jeziku bilo je ograničeno, a mnoge korejske knjige, novine i drugi kulturni artefakti su uništeni. Japanske kolonijalne vlasti također su uvele strogu kontrolu nad gospodarstvom, otimajući zemlju i resurse za dobrobit Japana. Korejski otpor japanskoj vladavini naišao je na oštru represiju, uključujući masovna ubojstva, mučenja i prisilni rad. Najzloglasniji incident japanske brutalnosti bio je masakr u Nankingu 1937. godine, kada su japanski vojnici ubili oko 300.000 civila i ratnih zarobljenika u tom gradu (Peterson & Margulies, 2010).

Japanska okupacija imala je dubok utjecaj na korejsko društvo i kulturu, dovodeći do gubitka velikog dijela korejske kulturne baštine i identiteta. Također je ostavio nasljeđe ogorčenosti i ljutnje među mnogim Korejcima, što nastavlja oblikovati korejske stavove prema Japanu sve do danas. Nakon poraza Japana u Drugom svjetskom ratu, Koreja je oslobođena japanske kolonijalne vlasti, ali je ubrzo podijeljena na dvije odvojene države, Sjevernu Koreju i Južnu Koreju, s vrlo različitim političkim i ekonomskim sustavima. Napetosti između dviju zemalja i dalje su visoke zbog povijesnih nesuglasica i teritorijalnih sporova. Dok mnogi Korejci i dalje zamjeraju Japanu zbog njegovih postupaka tijekom kolonijalnog razdoblja, drugi tvrde da je to razdoblje imalo i neke pozitivne učinke, poput postavljanja temelja za kasniju industrijalizaciju i modernizaciju Koreje (Kim, 2014)

2.2.2. Korejski rat

Korejski rat započeo je 25. lipnja 1950. kada je Sjeverna Koreja, uz potporu Sovjetskog Saveza i Kine, iznenada napala Južnu Koreju. Dvije Koreje su bile podijeljene duž 38. paralele nakon Drugog svjetskog rata, sa Sovjetskim Savezom koji je podupirao sjever, a Sjedinjene Države podupirale su jug. Sjevernokorejska vlada, pod vodstvom Kim Il-sunga, nastojala je ponovno ujediniti dvije Koreje pod komunističkim režimom, dok je južnokorejska vlada, koju je vodio Syngman Rhee, bila čvrsto antikomunistička i podržavana od strane Sjedinjenih Država (Peterson & Margulies, 2010). Invazija Sjeverne Koreje bila je brza i uspješna i činilo se da bi mogli brzo osvojiti cijeli Korejski poluotok. Međutim, Sjedinjene Države, pod vodstvom predsjednika Harryja S. Trumana, intervenirale su u ime Južne Koreje i poslale trupe u zemlju pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda. Rat su obilježile brutalne borbe s obje strane, s velikim gubicima i razaranjem infrastrukture i civilnog stanovništva. Rat je vidio brojne prekretnice, uključujući iskrcavanje snaga UN-a u Incheonu, kinesku intervenciju u sukobu i

kasniju pat poziciju koja je karakterizirala veći dio kasnijeg sukoba (Peterson & Margulies, 2010).

Jedan od najznačajnijih ishoda Korejskog rata bila je podjela Koreje na dvije odvojene zemlje, pri čemu je Sjeverna Koreja postala komunistička država pod vladavinom Kim Il-sunga, a Južna Koreja postala je kapitalistička demokracija pod vladavinom Syngmana Rheea. Rat je završio 1953. godine potpisivanjem sporazuma o primirju, ali mirovni ugovor nikada nije potpisan, a dvije Koreje ostaju razdvojene do danas (Peterson & Margulies, 2010). Podjela Koreje i dalje je izvor napetosti, pri čemu i Sjeverna i Južna Koreja i dalje održavaju veliku vojsku i nastavljaju s neprijateljskom retorikom. Rat se pamti kao tragičan i skup sukob, a sjećanja na one koji su se borili i umrli na obje strane nastavljaju oblikovati identitet korejskog naroda.

2.2.3. Južna Koreja od 1953. do danas

Južna Koreja, službeno poznata kao Republika Koreja, doživjela je značajnu transformaciju nakon Korejskog rata. Nakon što je bila ostavljena u ruševinama, prošla je kroz brzi proces industrijalizacije i modernizacije koji je postao poznat kao "Čudo na rijeci Han" (Le, et al., 2016). Jedan od najznačajnijih događaja u Južnoj Koreji nakon Korejskog rata bila je uspostava demokratske vlade. Republika Koreja osnovana je 1948. sa Syngmanom Rheemom kao prvim predsjednikom. Međutim, Rheejeva vlada bila je pogođena korupcijom i kršenjem ljudskih prava, što je dovelo do širokih prosvjeda i konačno, njegovog svrgavanja 1960., a upravo ovaj događaj označio je početak burnog razdoblja političke nestabilnosti, s čestim državnim udarima i vojnim diktaturama (Kim, 2014).

U ekonomskom pogledu, Južna Koreja je prošla kroz razdoblje brzog rasta i industrijalizacije koje je bilo potaknuto vladinim programom gospodarskog razvoja, koji je bio usmjeren na tešku industriju i izvoz. Veliki konglomerati ili *chaeboli*¹, kao što su Samsung, Hyundai i LG, pojavili su se u to vrijeme i odigrali značajnu ulogu u gospodarskom rastu zemlje (Le, et al., 2016).

U 1980-ima, Južna Koreja je počela proživljavati razdoblje demokratizacije, sa sve više pokreta za veće političke slobode i ljudska prava, što je kulminiralo ustankom u Gwangjuu 1980. Ustanak je započeo kao miran prosvjed protiv vojne diktature generala Chun Doo-hwana, koji je preuzeo vlast prethodne godine, no prosvjed je ubrzo postao nasilan, jer je vojska odgovorila silom, koristeći suzavac, palice i pucnjavu kako bi rastjerala gomilu. Ustanak u Gwangjuu

¹ Chaebol je engleska transliteracija korejske riječi 재벌, što znači plutokracija, bogata poslovna obitelj ili monopol, a struktura chaebola može obuhvaćati jedno veliko poduzeće ili više grupa poduzeća (Kenton, 2021).

smatra se ključnim trenutkom u povijesti Južne Koreje, jer je pomogao potaknuti prodemokratski pokret i na kraju doveo do ukidanja vojne vladavine. Danas se u Južnoj Koreji 18. svibnja obilježava kao državni praznik, a grad Gwangju prepoznat je kao simbol otpora i demokracije (Peterson & Margulies, 2010).

Suvremena Južna Koreja je prosperitetna i moderna zemlja s uspješnim gospodarstvom i kulturom te je postala globalni vođa u tehnologiji, zabavi i popularnoj kulturi. Tranzicija zemlje u demokraciju 1980-ih i 1990-ih godina također je imala značajan utjecaj na njen politički krajolik, sa živahnim civilnim društvom i slobodnim tiskom. Južna Koreja poznata je po snažnom obrazovnom sustavu, s visokom stopom pismenosti i najboljim školama. Kultura Južne Koreje i dalje je jedan od glavnih izvora ponosa zemlje, a popularnost K-pop glazbe i korejskih drama širi se diljem svijeta. Ovaj fenomen, poznat kao Korejski val ili *Hallyu*, pridonio je rastućem interesu za korejsku kulturu i pomogao u povećanju moći zemlje na globalnoj sceni.

Međutim, zemlja se i dalje suočava s izazovima, uključujući probleme povezane s nejednakošću prihoda, starenjem stanovništva i napetostima sa svojim sjevernim susjedom, Sjevernom Korejom. Odnosi između Sjeverne i Južne Koreje i dalje su napeti, s povremenim rasplamsavanjima i vojnim sukobima duž jako utvrđene demilitarizirane zone².

3. Prve knjižnice i tiskarstvo u pred-moderno doba

Prve knjižnice u Koreji pojavile su se u doba Tri kraljevstva, kada su budistički redovnici počeli pisati i skupljati budističke tekstove. Ti su tekstovi uglavnom bili ispisani na palminom lišću i brezinoj kori, a često su bili pohranjeni u hramovima. Tijekom razdoblja Ujedinjene Sille i Goryoa, vlada je počela osnivati kraljevske knjižnice u kojima su se nalazili važni povijesni dokumenti i konfucijanski tekstovi. Ove knjižnice prvenstveno je koristila viša klasa te one nisu bile dostupne široj javnosti.

3.1. Kraljevska knjižnica Sille

Prva poznata kraljevska knjižnica poznata je pod nazivom Kraljevska knjižnica Sille ili *Hwangnyongsa* knjižnica zbog toga što se knjižnica nalazila unutar hrama Hwangnyongsa, koji

² Demilitarizirana zona (DMZ) je 250 kilometara dugačak i 4 kilometra širok pojas zemlje koji razdvaja Sjevernu i Južnu Koreju. DMZ je stvoren 1953. kao dio sporazuma o primirju kojim je okončan sukob i od tada je postao jedna od najmilitariziranijih granica na svijetu (Kim, 2014).

je 553. godine sagradio kralj Jinheung kako bi hram služio kao simbol njegove novonastale dinastije. Knjižnica je bila poznata po svojoj golemoj zbirci budističkih spisa, uključujući i korejsku verziju Tripitake – *Tripitaka Koreana*. Godine 989. korejski kralj Hojong naredio je prijepis kineske Tripitake čija je priprema trajala desetljećima, a većina primjeraka uništena je u mongolskom napadu u 13. stoljeću. Svega nekoliko primjeraka sačuvano je u Japanu (Stipčević, 1985). Godine 1236. kralj Gojung naredio je izradu drvoreza za prijepis drugog izdanja Tripitake, a čitave ekipe drvorezaca izrađivale su drvorez punih 16 godina. Ukupno je izrađeno više od 160 tisuća drvoreza na više od 80 tisuća drvenih ploča koji se sve do danas čuvaju u budističkom hramu Haeinsa, prikazanom na slici 2 (Hebrang Grgić, 2018). Kompleks hrama Haeinsa poznato je odredište za hodočašća, ne samo među korejskim budistima, već i budistima iz cijelog svijeta. Spremišta hrama Haeinsa jedinstvena su kako u svojoj specijaliziranoj vrsti strukture, tako i zbog izuzetno učinkovitih ideja razvijenih u 15. stoljeću za rješavanje problema pohranjivanja i očuvanja 80.000 drvenih ploča. Tripitaka Koreana danas se smatra jednim od najznačajnijih artefakata korejske budističke kulture i prepoznata je kao dio svjetske baštine UNESCO-a (Unesco, 1995).

Slika 2. Tripitaka Koreana čuvana u hramu Haeinsa (Park, 2021)

Kraljevi Sille su se nadali da će hram prizvati Buddhinu pomoć u zaštiti njihovog kraljevstva od devet stranih neprijatelja koje bi simboliziralo devet katova pagode³. Hwangnyongsa hram, za koji su bile potrebne 93 godine da se dovrši i drvena pagoda od devet katova, postao je jedno od tri nacionalna blaga Sille (Cultural Heritage Administration, 2006). Osim budističkih spisa,

³ Europski naziv za azijsku kultnu građevinu od kamena ili drva, a najčešće je u obliku tornja (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021).

Knjižnica hrama Hwangnyongsa ubrzo je čuvala djela o konfucijanizmu, taoizmu i drugim važnim intelektualnim pokretima tog vremena; knjižnica se smatrala središtem edukacije, privlačeći znanstvenike i intelektualce iz cijele regije. Kao što je već spomenuto, knjižnica je uništena tijekom mongolske invazije u 13. stoljeću, zajedno s velikim dijelom hrama Hwangnyongsa. Usprkos tome, ostavština Kraljevske knjižnice Silla ostaje kao svjedočanstvo bogate kulturne baštine drevne Koreje (Cultural Heritage Administration, 2006).

3.2. Počeci tiskarstva i nakladništva u Koreji

Kina je imala veliki utjecaj na korejsko pismo, jezik i vjeru te se vjeruje da su Korejci od Kineza naučili i tiskarsku vještinu. Najstariji tekstovi umnoženi su u Koreji u 5. stoljeću tehnikom za koju se vjeruje da je potekla od Kineza i kojom su oni tiskali svoje svete knjige. Tom tehnikom su se uzimali otisci sa kamenih ploča na kojima su bili uklesani tekstovi, a smatra se da je ta tehnika utjecala i na pojavu tiskanja tekstova drvorezom. Prikazan na slici 3, 1966. godine u hramu Pulguk-sa u Koreji otkriven je budistički tekst *Dharani Sutra*, koji je sa sanskrtskog preveden na kineski te je tiskan u Koreji najkasnije 751. godine (Stipčević, 1985). Međutim, u Kini do danas nije pronađen takav spis iz tog vremena rađen pomoću drvoreza te zbog toga mnogi tvrde da su zapravo Korejci ti koji su prvi počeli tiskati pomoću drvoreza, a ne Kinezi (Stipčević, 1985). Unatoč razaranju i kaosu uzrokovanom ratovanjem tijekom invazije Mongola, Koreja je nakon toga doživjela veliku kulturnu inovaciju. U nekim slučajevima inovacija je bila potaknuta kontaktom s Mongolima i Kinezima, u drugim slučajevima inovacija je bila autohtona, a u nekim slučajevima razvijena je iz straha od Mongola. Primjer za to je izum tehnologije metalnih pokretnih slova. Iako su Kinezi razvili tisak koristeći pomična slova izrađena od drva i keramike nešto ranije, Korejci su ti koji su prvi stvorili pomična tiskarska slova izrađena od metala. Najstarija knjiga tiskana metalnim pokretnim slovima koja je sačuvana do danas je dokument iz 1377. pod nazivom *Jikji*, budistički tekst koji objašnjava učenja korejskog redovnika (Kim, 2014). Međutim, u nešto kasnije tiskanoj knjizi zvanoj *Tongguk Yi sangguk chip* (Sabrana djela velikog savjetnika Yi-a) zapisano je da je metalna tiskarska tehnologija korištena još 1234. kada je tiskana knjiga *Sang-jong yemun* (Iscrpna i autentična pravila etikete) u 28 primjeraka na otoku Ganghwa, no nažalost, nijedan primjerak knjige nije sačuvan (Stipčević, 1985).

Slika 3. Dharani Sutra (Cultural Heritage Administration, 2006)

4. Knjižnice i nakladništvo u doba dinastije Joseon

Tijekom dinastije Joseon (1392. – 1910.), školstvo u Koreji doživjelo je veliki procvat, a škole su osnivane diljem zemlje. Te su škole često imale vlastite knjižnice koje su sadržavale konfucijske tekstove i druga književna djela, a razvoj tiskarstva u 13. stoljeću olakšao je proizvodnju knjiga u Koreji i pomogao u širenju pismenosti diljem zemlje.

4.1. Kralj Sejong

Kralj Sejong, poznat i kao Sejong Veliki, bio je četvrti kralj dinastije Joseon, koji je vladao od 1418. do 1450. Općenito ga se smatra jednim od najuspješnijih i najprosvjećenijih monarha u korejskoj povijesti. Tijekom svoje vladavine nadgledao je niz važnih kulturnih, znanstvenih i tehnoloških napredaka koji su pomogli u oblikovanju Koreje u državu kakva je danas. Za vrijeme Kralja Sejonga, Koreja je bila na vrhuncu svog kulturnog razvoja te su njegova postignuća tog vremena do danas pamćena kao ključni dijelovi velikog kulturnog napretka Koreje (Peterson & Margulies, 2010).

Od svih Sejongovih postignuća, njegovo daleko najveće i ono po čemu je najpoznatiji bilo je stvaranje hangula, korejske abecede. Primijetivši da ljudi nemaju vlastito pismo - samo su nespretno mogli koristiti kineske znakove - kralj Sejong je 1446. godine napisao deklaraciju u kojoj je najavio da će uvesti abecedu za opću upotrebu (King Seijong Memorial Society, 1970). Njegov primarni cilj bio je osigurati način opismenjavanja običnih ljudi. U to vrijeme samo je viša klasa bila pismena jer su samo oni znali kineski, kako na način na koji su ga sami Kinezi koristili, tako i na specijalizirani način koji su razvili Korejci. Znanstvenici i službenici koji su

sačinjavali elitnu klasu bili su dobro obrazovani u pisanom kineskom jeziku, i mogli su pisati korespondenciju za kineski dvor, argumente o neokonfucijanskoj filozofiji, poeziju i bilo što drugo što je mogao svaki dobro obrazovani Kinez. Mogli su korejski pisati i modificiranim kineskim pismom - *idu*, ali je bilo toliko teško i zamorno da su ga mogli koristiti samo dobro obrazovani, tj. oni koji su znali klasični kineski. Vidljiva na slici 4, nova abeceda izvorno se zvala *hunminjongum* što znači „poučavati ljude ispravnim zvukovima“ (Peterson & Margulies, 2010). Jasno je da je abeceda imala preskriptivnu svrhu i čini se da je briga za obične ljude bila na prvom mjestu u umu kralja Sejonga. Danas je abeceda poznata kao hangul te se sastoji od 24 slova: 14 suglasnika i 10 samoglasnika (King Seijong Memorial Society, 1970).

Slika 4. Hunminjongum; prvi oblik hangula (Anon., n.d.)

Kralj Sejong zadužio je svoje učenjake da napišu ep koristeći novu abecedu, a također im je dao da napišu biografiju Buddhe, ponovno pokazujući svoje zanimanje za obične ljude, od kojih su mnogi bili budisti. Odbor dužnosnika koji je pomogao s abecedom i napisao druga znanstvena djela djelovao je u posebnoj knjižnici zvanoj *Jiphyeonjeon*, što znači "dvorana skupštine mudrih" (Peterson & Margulies, 2010). Sejong je tamo držao svoje najobrazovanije dužnosnike, no neke je zadužio da putuju u Kinu kako bi naučili druge jezike i pisma, ali uz svu pomoć koju je imao, upravo je sam kralj bio taj koji je najviše brinuo o abecedi i donosio odluke o tome kakva bi ona trebala biti. Za razliku od mnogih aspekata ljudskog nastojanja, u kojima onaj koji je zadužen dobiva zasluge za posao koji je delegiran drugima, u ovom slučaju dokazi pokazuju da je sam kralj bio izravno uključen u stvaranje abecede. Neki službenici koji su bili privrženi konfucijanizmu i kineskoj znanosti nisu dobro prihvatili abecedu i procijenili su ju prejednostavnom i nečim što nitko ozbiljan nikada ne bi koristio (Peterson & Margulies, 2010). Neki su je se odrekli, ali abeceda je bila korisna i izdržala je test vremena. Međutim,

najveći izazov za opstanak hangula došao je od sina kralja Sejong, kralja Sejoa. Budući da je Sejo uzurpirao prijestolje, ljudi su mu pisali kritike na hangulu, a kao odgovor, Sejo je zabranio upotrebu nove abecede i spalio knjige koje su već tiskane na njoj. Iako je hangul bio zabranjen, još uvijek se privatno koristio, a čudesna i velika raznolikost literature kružila je u rukom pisanim primjercima. Ova velika zbirka rukom pisanih priča i poezije dugo se povezivala isključivo s književnicama, ali neki stručnjaci vjeruju da su i muškarci sudjelovali u pisanju, kopiranju i kruženju ovog književnog pokreta (King Seijong Memorial Society, 1970).

4.2. Knjižnica Jiphyeonjeon

Kralj Sejong je 1402. kao dio svojih nastojanja da unaprijedi obrazovanje i znanost u Koreji osnovao dvije institucije: *Gyeongyeon* (kraljevska predavaonica) i *Jiphyeonjeon* (kraljevska knjižnica). Ove dvije institucije, blisko surađujući jedna s drugom, odigrale su ključnu ulogu u proučavanju konfucijanskih rituala i sustava tijekom Sejongove ere (Koo, 2021). Prikazan na slici 5, Jiphyeonjeon je služio kao primarna knjižnica kraljevskog dvora i koristio se za pohranu i očuvanje važnih povijesnih dokumenata, literature i znanstvenih tekstova, a također je služio i za odgoj i obrazovanje učenjaka. Knjižnica je također odigrala ključnu ulogu u razvoju korejskog jezika, budući da je kralj Sejong upravo u njoj osmislio korejsku abecedu, poznatu kao hangul. Knjižnica se nalazila unutar palače *Gyeongbokgung* u glavnom gradu Seulu i smatrana je jednom od najvažnijih kulturnih institucija u Koreji. Jiphyeonjeon je dizajniran da bude mjesto gdje bi znanstvenici mogli dolaziti provoditi istraživanja, proučavati i razmjenjivati ideje. Knjižnica je bila podijeljena u dva dijela, glavnu dvoranu i unutarnju prostoriju. U glavnoj dvorani nalazila se zbirka knjiga, koja je bila podijeljena u kategorije prema sadržaju, dok je unutarnja prostorija služila kao mjesto za čitanje i proučavanje knjiga za učenjake (Koo, 2021).

Slika 5. Jiphyeonjeon; kraljevska knjižnica (Cultural Heritage Administration, n.d.)

Upravljanje osobljem u Jiphyeonjeonu karakterizirali su sustavi dugotrajne službe i napredovanja prema radnom stažu. Službenici Jiphyeonjeona zadržali su istu poziciju dugi niz godina kako bi se usredotočili na proučavanje svojih specijalnosti. Kralj Sejong je naglasio da je jedina svrha Jiphyeonjeona bila pisanje glavnih državnih dokumenata i stoga je zahtijevao od učenjaka da se koncentriraju na cjeloživotno proučavanje. Službenici su promaknuti prema redoslijedu zapošljavanja, a ovaj se sustav smatrao običajem Jiphyeonjeona; pridržavali su se pravila staža i dobi kako bi mogli poštivati vrhunske konfucijanske učenjake (Koo, 2021).

U Gyeongyeonu, Sejong i službenici recitirali su Konfucijeve tekstove, kao i povijesne knjige kao što su *Zizhi Tongjian* i *Xingli daquan*. Nisu se zaustavili samo na čitanju, već su dodajući bilješke dosegli razinu znanstvenog proučavanja, a upravo ta intelektualna dostignuća u Gyeongyeonu poslužila su kao temelji za reorganizaciju raznih institucija. Konačno, Jiphyeonjeon se može shvatiti kao kraljevska institucija u kojoj su odabrani dužnosnici s najvišeg ispita državne službe, odgajani dugotrajnim angažmanima u Gyeongyeonu, postajali kompetentni intelektualci koji su davali administrativne savjete za upravljanje državom na zahtjeve kraljevskog dvora (King Seijong Memorial Society, 1970).

Jiphyeonjeon je nastavio napredovati i nakon smrti kralja Sejonga, a kasniji kraljevi nastavili su sa pridodavanjem raznih djela u njegovu zbirku knjiga i znanstvenih radova te time dodatno utvrdili njegovu ulogu kao velikog središta školstva i odgoja dinastije Joseon (Haboush & Deuchler, 1999). Međutim, tijekom japanske okupacije Koreje početkom 20. stoljeća, knjižnica je pretrpjela značajnu štetu, a mnoge su knjige izgubljene ili uništene. U godinama nakon završetka japanske okupacije, uloženi su naponi da se Jiphyeonjeon obnovi i sačuva, a danas je to simbol bogate korejske kulturne baštine i služi kao podsjetnik na važnost obrazovanja i učenosti u korejskom društvu (Peterson & Margulies, 2010).

4.3. Ostale knjižnice u doba Joseon

Kao što je spomenuto, doba Joseon karakterizirano je procvatom obrazovanja i kulturnog napretka pa skoro nije iznenađujuće da je bilo mnoštvo drugih značajnih knjižnica i obrazovnih institucija osnovanih tijekom razdoblja Joseon u Koreji. Jedan od najvažnijih institucija bio je *sarim seowon*, kompleks privatnih obrazovnih ustanova koje su osnovane u 16. stoljeću kao dio konfucijanske obnove društva za vrijeme vladavine kralja Seonjoa, a prikazan je na slici 6. Sarim seowon osnovali su istaknuti konfucijanski znanstvenici koji su nastojali promicati

proučavanje konfucijanskih klasika i učenja, a služili su kao središta učenja i intelektualne aktivnosti za Joseon elitu. Neki znanstvenici vide osnivanje sarima kao posljedicu povlačenja konfucijanskih učenjaka zvanih sarim („šuma učenjaka“) iz političke sfere kako bi izbjegli suđenje (Haboush & Deuchler, 1999). Odjednom se dogodio veliki pad u osnivanju državnih obrazovnih ustanova, a upravo taj pad je pridonio porastu osnivanja privatnih ustanova poput sarim seowona. Na drugu ruku, neki znanstvenici tvrde da je rast privatnih obrazovnih institucija manifestacija rasta konfucijanske moći. Nova vrsta učenjaka-činovnika, sarimi, bili su više ideološki predani neokonfucijanizmu i bili su odlučni ostvariti ciljeve postavljenih od strane konfucijanskih mudraca. Unatoč neuspjesima koje su pretrpjeli, sarim znanstvenici i dužnosnici nastavili su stjecati političku snagu i osnivali su privatne obrazovne institucije kako bi ostvarili svoje ideološke i političke ciljeve (Hinton, 1956).

Slika 6. Depikcija sarim seowon kompleksa (Oh, 2014)

Sarim seowon uključivao je knjižnice koje su bile opskrbljene rijetkim knjigama i rukopisima, a služile su i kao spremišta za važna djela konfucijanskih učenjaka. Međutim, privatne obrazovne institucije i knjižnice poput sarim seowona nisu služile samo za čitanje i učenje; djelovale su u složenoj mreži društvenih i političkih odnosa i bili u stalnoj interakciji s državom na jednom ekstremu i lokalnim društvom na drugom, a njihov odnos s državom bio je posebice kompleksan. Iako su dijelile predanost neokonfucijanskoj viziji društva, svaka je djelovala s različitim predodžbama o javnim i privatnim ulogama znanstvenika te s različitim predodžbama o znanosti i politici. Stoga su, iako su se uzajamno podržavale, bile ljubomorne na svoje ovlasti te su neprestano pregovarale o granici između autonomije i kontrole (Haboush & Deuchler, 1999).

Osim školskih knjižnica, postojale su i privatne knjižnice u vlasništvu bogatih Joseonskih aristokrata i učenjaka, poput knjižnice Yi Hwanga, jednog od najistaknutijih konfucijanskih

učenjaka tog razdoblja. Yi Hwangova knjižnica, koja se nalazila u njegovom domu u gradu Kaesongu, navodno je bila opskrbljena rijetkim i vrijednim knjigama i rukopisima, te je služila kao još jedno mjesto okupljanje elitnih učenjaka (Haboush & Deuchler, 1999).

4.4. Tiskarstvo i nakladništvo u doba Joseon dinastije

Tiskarska djelatnost u Koreji dobila je snažan poticaj 1392. godine osnivanjem prvog državnog Ureda za izdavanje knjiga poznatog pod nazivom *Jujaso*. Ured je osnovan krajem djelovanja dinastije Goryeo, no zapravo je bio ideja i djelovanje nove dinastije Yi, koja je na taj način htjela propagirati konfucijanizam nasuprot budizmu, koji je do tada bio vladajuća religija. Ovo je bio prvi državni izdavački ured u Koreji, a njegova primarna svrha bila je objavljivanje i distribucija službenih dokumenata i knjiga za vladu i javnost (Stipčević, 1985). Pod vodstvom *Jujaso*a značajno se povećala proizvodnja knjiga, s fokusom na tiskanje konfucijskih klasika i drugih važnih tekstova. U procesu tiskanja koristila se tehnika pomičnih metalnih slova, što je omogućilo značajno brži i precizniji ispis, te je na kraju dovelo do povećanja dostupnosti knjiga u Koreji. Osnivanje Ureda za izdavanje knjiga obilježilo je početak vrlo plodne tiskarske djelatnosti u Koreji koja tijekom vladavine kralja Sejonga samo nastavlja napredovati (Peterson & Margulies, 2010).

Iako je tiskarska industrija u Koreji bila vrlo produktivna i činila se revolucionarnom za svoje vrijeme, s vremenom je naišla na broj prepreka. Tiskarstvo je u vrijeme Joseon dinastije bilo pod strogom državnom kontrolom. Kralj Sonjo je u 16. stoljeću strogo zabranio bilo kakvu tiskarsku djelatnost i distribuciju knjiga koja nije bila pod kraljevom kontrolom iz straha posljedica proširenja pismenosti i obrazovanja među narodom. Zatim, tijekom dinastije Yi, tiskarstvo se smatralo monopolom dvora, a knjige su tiskali samo određeni dužnosnici kojima je to bilo dopušteno od strane dvora. Mnogi misle da je upravo to razlog zašto tiskarstvo u Koreji nije doživjelo sjajan razvoj kakav je moglo imati, te nije imalo veliki utjecaj na društvo diljem zemlje kao što je bio slučaj u Europi nakon Gutenberga (Stipčević, 1985). Kao ni drugi dalekoistočni narodi, Korejci se nisu previše trudili unaprijediti tehniku tiskanja pomičnim slovima u stoljećima koja su slijedila. Sve do kraja 19. stoljeća, njihova se tehnika tiskanja nije poboljšavala te je to uzrokovalo stagnaciju u odnosu na onaj uspjeh i napredak koje je postiglo tiskarstvo u Europi. No moguće je da je njihov izum utjecao na razvoj tiskarstva u Europi, iako nema snažnih dokaza za to, mnogi stručnjaci danas ne isključuju mogućnost da je vijest o korejskom izumu stigla tzv. Svilenim putom do Carigrada, a onda i do Zapadne Europe (Stipčević, 1985).

5. Knjižnice i nakladnici u Koreji u 20. stoljeću

Godine 1906., formiran je odbor za osnivanje knjižnice, te je ubrzo osnovana Daehan knjižnica koja je nastala zahvaljujući naporima odbora. Štoviše, ovo je također bio prvi put da je riječ 'knjižnica' tj. korejska riječ 'doseogwan' korištena u Koreji. I izdavači novina i časopisa aktivno su sudjelovali u ovom knjižničarskom pokretu, a mnogi ljudi iz raznih područja čitali su objavljenje članke i zauzvrat darivali mnoge knjige knjižnici. Međutim, Daehan knjižnica nažalost nikad nije otvorena javnosti zbog početka japanskog kolonijalizma u Koreji, a 100.000 prikupljenih knjiga zaplijenila je generalna vlada 1911. godine (Lee & Jo, 2006).

5.1. Knjižnice u Koreji tijekom kolonijalnog perioda

Korejska kultura doživjela je veliki preokret i promjenu tijekom 35 godina koje je Koreja provela kao japanska kolonija. Japanska kolonijalna vladavina ostavila je za sobom temelje za mnoge ekonomske, obrazovne i političke institucije Koreje koje djeluju do danas. Mnogi aspekti korejske kulture bili su potisnuti i kontrolirani, uključujući i knjižnice. Japanske su vlasti imale za cilj asimilirati korejsku kulturu u japansku kulturu i suzbiti svaki oblik korejskog nacionalizma. Kao rezultat toga, knjižnice su bile pod jakom cenzurom i bilo im je ograničeno koju građu mogu nabavljati i davati na korištenje. Japanska vlada također je uspostavila vlastiti knjižnični sustav u Koreji i kontrolirala distribuciju knjiga i druge građe. Knjižnična građa na japanskom jeziku bila je prioritet, a građa na korejskom jeziku često je bila cenzurirana ili potpuno zabranjena. Knjižnice su također morale ukloniti svu knjižničnu građu koja se smatrala subverzivnom ili kritičnom prema japanskoj vladi (Song, 2020). Korejski znanstvenici i pisci često su bili progonjeni, a njihova su djela zabranjivana ili spaljivana. Mnoge su knjižnice također uništene ili opljačkane tijekom Korejskog rata, čime je dodatno izbrisana vrijedna knjižnična građa. Međutim, ova vrsta represivnog japanskog kolonijalizma zapravo je rezultirala upravo suprotnim od onog što su željeli postići - povećanjem korejskog nacionalizma. Pokazivanjem otpora, 1. ožujka 1919. godine dogodio se Pokret za neovisnost. Čak i usred ovog mračnog doba, osobe koje su proučavale nova akademska polja uključile su se u pokret za osnivanje privatnih javnih knjižnica s namjerom izgradnje nacije i spašavanja ljudi (Lee & Jo, 2006).

Ubrzo nakon Pokreta za neovisnost, Yun Ik-seon je osnovao knjižnicu isključivo za Korejce pod nazivom Gyeongseong. Tijekom Pokreta bio je aktivan kao predsjednik novina *Joseon Independence News*, a pritvoren je nakon što je dijelio novine studentima i javnosti. Nakon što

je pušten 1920. godine, osnovao je knjižnicu Gyeongseong kao svoju prvu poslovnu inicijativu. U to vrijeme besplatno mu je posuđena tadašnja zgrada *Joseon House of Peers* u koju je uložio cjelokupnu imovinu zajedno s prijateljima Kim Jang-hwanom i Yun Yang-guom. Štoviše, zajedno su osnovali klub 'Prijatelji knjižnice' s drugim osobama koje su dijelile zajednički cilj, a oni su zauzvrat donirali novac za troškove rada (Lee & Jo, 2006).

Jedan značajan primjer knjižnice koja je preživjela mnoga razdoblja je knjižnica *Kyujanggak*, koju je 1776. godine osnovao kralj Jeongjo i nalazi se na kampusu Nacionalnog sveučilišta u Seulu. Zbirka knjižnice u početku je bila usredotočena na konfucijanske klasike, no s vremenom je počela uključivati širok raspon djela o korejskoj povijesti, književnosti i kulturi. Tijekom japanske okupacije Koreje, knjižnica Kyujanggak pretrpjela je znatnu štetu. Japanske vlasti zaplijenile su mnoge knjige i dokumente, a neki su uništeni ili izgubljeni tijekom kaotičnih događaja Drugog svjetskog rata (Kim, 2002). Nakon što je Koreja ponovno stekla neovisnost 1945., knjižnica je djelomično obnovljena, a njezina sačuvana zbirka premještena je u razne druge ustanove. Godine 1960. južnokorejska vlada osnovala je Kyujanggak institut za korejske studije kako bi nadzirali prikupljanje i očuvanje sačuvane građe knjižnice (Kim, 2002). Institut također provodi istraživanja korejske povijesti i kulture te promiče akademsku razmjenu s drugim zemljama. Godine 2011. zgrada knjižnice rekonstruirana je u sklopu većeg projekta obnove palače *Gyeongbokgung* te je otvorena za javnost. Danas se knjižnica Kyujanggak smatra jednim od najvrjednijih korejskih kulturnih blaga i značajan je izvor za proučavatelje korejske povijesti i kulture. Njezina sačuvana zbirka sadrži tisuće knjiga, dokumenata i artefakata, uključujući mnoge rijetke i jedinstvene predmete koji se ne mogu pronaći nigdje drugdje. Obnova knjižnice i stalni naponi za očuvanje odražavaju važnost očuvanja korejske kulturne baštine za buduće generacije (Choi, 2013).

Još jedna značajna knjižnica u tom razdoblju bila je Javna knjižnica u Busanu, koju je 1922. godine osnovala japanska kolonijalna vlada. Nakon oslobođenja Koreje od japanske vlasti 1945., knjižnica je preimenovana u Metropolitansku knjižnicu Busan. Knjižnica je izvorno trebala služiti kao izvor informacija za japanske kolonizatore, ali je također omogućila pristup građi na korejskom jeziku za lokalno korejsko stanovništvo. Unatoč japanskoj cenzuri i strogim pravilima, knjižnica je uspjela nabaviti značajnu zbirku knjižnične građe na korejskom jeziku, uključujući rijetke knjige i rukopise, i one koji su bili u opasnosti da budu uništeni ili izgubljeni (Chang, et al., 2014). Također je prikupljala građu o različitim temama, poput znanosti, tehnologije i ekonomije, kako bi podržala nadolazeću modernizaciju Koreje. Nadalje, javna knjižnica u Busanu je bila ključna u promicanju pismenosti i obrazovanja u Koreji tako da je

omogućila pristup široj javnosti knjigama i raznim djelima, bez obzira na njihov društveni ili ekonomski status. Knjižnica je uspostavila kombije za knjige koji bi onda putovali u udaljena područja Koreje, čineći knjige i informacije dostupnima ljudima koji im inače ne bi imali pristup. Nakon oslobođenja Koreje 1945., javna knjižnica u Busanu nastavila je igrati važnu ulogu u obnovi i razvoju korejskog obrazovanja i kulture, i dalje svakim danom sve više proširuje svoju zbirku i usluge te postaje vodeća institucija u knjižničnom sustavu zemlje. Danas Metropolitanska knjižnica u Busanu služi zajednici kao moderna, dinamična javna knjižnica, koja svim građanima Busana i šire omogućuje pristup informacijama, kulturi i obrazovanju (Chang, et al., 2014).

5.2. Nakladništvo u Koreji tijekom kolonijalnog perioda

Tijekom japanske okupacije Koreje, japanska je vlada provodila različite politike s ciljem asimilacije Korejaca u japansku kulturu i brisanja njihovog nacionalnog identiteta. Jedna od tih politika bila je kontrola korejske izdavačke industrije. Japanske vlasti uspostavile su sustav cenzure kako bi kontrolirale što se objavljuje i spriječile širenje protujapanskog mentaliteta. Prema ovom sustavu, korejski izdavači morali su dobiti licencu od japanske vlade kako bi objavljivali knjige. Licenca se izdavala samo ako su japanske vlasti smatrale sadržaj knjige prihvatljivim. Zbog toga su mnogi korejski pisci i izdavači bili prisiljeni samo-cenzurirati svoja djela kako bi izbjegli kontrolu vlade. Japanci su također osnovali vlastite izdavačke kuće u Koreji koje su koristili za objavljivanje djela koja su podržavala njihov plan i program. Ta su djela uključivala udžbenike i druge obrazovne materijale koji su promovirali japanski jezik i kulturu, kao i knjige koje su veličale Japan i njegovu povijest (Shin, 2018).

Unatoč ograničenjima i cenzuri, korejski izdavači nastavili su proizvoditi i distribuirati knjige tijekom japanske okupacije. Koristili su razne tehnike kako bi njihova djela prošli provjeru cenzure, uključujući korištenje eufemizama i alegorija za prenošenje svojih poruka, a neki su izdavači također koristili podzemne mreže za distribuciju zabranjenih knjiga (Shin, 2018).

5.3. Knjižnice nakon oslobođenja Koreje

Nakon Drugog svjetskog rata i završetka japanske okupacije, Koreja je podijeljena na dvije odvojene zemlje: Sjevernu i Južnu Koreju. Knjižnični sustav u Sjevernoj Koreji strogo je pod kontrolom vlade, a pristup informacijama je ograničen. Nasuprot tome, knjižnični sustav Južne Koreje brzo se razvio nakon kraja Drugog svjetskog rata i postao je središnji dio obrazovne i

kulturne infrastrukture zemlje. Međutim, početno razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata u Južnoj Koreji obilježeno je značajnom političkom i gospodarskom nestabilnošću, što se negativno odrazilo na razvoj knjižničnog sustava, ali nakon Korejskog rata i razdoblja obnove koje je uslijedilo, južnokorejska vlada uložila je značajne napore u promicanje obrazovanja i pismenosti, što je uključivalo i razvoj javnih knjižnica (Cho, 1996). Korejcima koji se nisu mogli služiti korejskim jezikom tijekom dugog japanskog kolonijalizma, najhitnije obrazovanje bilo je učenje korejskog jezika. Prema tadašnjim statistikama, samo 20% ljudi je znalo čitati korejski (Lee & Jo, 2006). Očito je da je za korištenje knjižnice i čitanja potreban neki oblik sposobnosti čitanja. Iz tog je razloga vlada pridala težinu korejskoj obrazovnoj politici opismenjavanja. Knjižnice su osmislile slogan „Pismenost počinje od jedne županije, jedne knjižnice. Nepismenost je najveća ljudska patnja.” (Lee & Jo, 2006), te su nastojale podići pismenost ljudi što je više moguće.

Nakon Korejskog rata, korejski knjižničari počeli su uviđati da je potrebno postaviti temeljne uvjete za napredak knjižnica na zakonskoj razini. Tijekom tog vremena fokus je stavljen na pokret koji je uključivao uspostavljanje politika vezanih uz knjižnice i pravnu osnovu za njihovo provođenje. Na generalnoj skupštini 1955. godine za ponovnu uspostavu Korejskog knjižničarskog udruženja, udruženje je pokrenulo pokret za donošenje zakona o knjižnicama na punopravan način. Od tada se ovaj pokret nastavio osam godina, tek je 1963. godine donesen Zakon o knjižnicama, a 1965. najavljena je provedbena uredba za ovaj zakon. Od tada je Zakon o knjižnicama postao temelj za napredak korejskih knjižnica (Lee & Jo, 2006).

Knjižnična udruga *Chosun*, osnovana nedugo nakon oslobođenja od japanske vlasti, imala je vodeću ulogu u pružanju knjižničarskog obrazovanja i knjižničnih usluga sve do izbijanja Korejskog rata. Prekid udruge tijekom Korejskog rata završio je njezinom reorganizacijom u *Korean Library Association* (KLA) (Cho, 1996). Aktivnosti KLA od tada su utjecale na sve aspekte knjižničarstva, uključujući staranje zakona o knjižničnom pravu i promicanje javnog čitanja. Međunarodne aktivnosti KLA također su pridonijele razvoju knjižničarstva u Južnoj Koreji, šireći njegov opseg izvan same zemlje. Osnivanje Korejskog društva za knjižničnu i informacijsku znanost (engl. *Korean Library and Information Science Society* (KLISS)) 1971. i Korejskog društva za upravljanje informacijama (engl. *Korea Society for Information Management* (KSIM)) 1984. također je pridonijelo njegovu razvoju dok je Južna Koreja ulazila u informacijsko doba (Cho, 1996).

Jedan od najvažnijih događaja u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata bilo je osnivanje Nacionalne knjižnice Koreje 1945. godine (Chung, 2007). Knjižnica je na početku započela

kao mala zbirka knjiga i dokumenata koji su bili sakriveni od japanske kontrole tijekom rata, ali je od tada narasla u jednu od najvećih knjižnica u Aziji, s preko 10 milijuna svezaka knjiga i druge knjižnične građe. Nacionalna knjižnica ima niz važnih funkcija osim što služi kao spremište informacija; odgovorna je za prikupljanje, očuvanje i širenje korejske kulturne baštine i služi kao nacionalni centar za istraživanje bibliotekarstva i informacijskih znanosti. Uz glavnu knjižnicu u Seulu, Nacionalna knjižnica ima podružnice u drugim dijelovima zemlje, uključujući Međunarodnu knjižnicu dječje književnosti u Jeonjuu i knjižnicu Nacionalne skupštine u Yeouidu, koja služi kao knjižnica južnokorejskog parlamenta. Nacionalna knjižnica je također poduzela brojne inicijative kako bi svoje izvore i informacije učinila dostupnijima javnosti. Tako je 2008. godine pokrenula projekt 'Nacionalna digitalna knjižnica Koreje', čiji je cilj bio digitalizirati i omogućiti online pristup milijunima jedinica u svojoj zbirci. Knjižnica također nudi niz online usluga, uključujući digitalnu referentnu uslugu, mobilnu aplikaciju i online izložbe (Chung, 2007).

Slika 7. Nacionalna knjižnica Koreje danas (Anon., n.d.)

Osim Nacionalne knjižnice prikazane na slici 7, u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata diljem Južne Koreje osnovane su brojne druge javne i akademske knjižnice. Jedna od najznačajnijih među njima bila je Metropolitanska knjižnica u Seulu, koja je osnovana 1946. a ubrzo nakon je postala najveća knjižnica u Južnoj Koreji u smislu veličine zbirke i njezinog korištenja. Još jedan važan događaj bilo je osnivanje Korejske sveučilišne knjižnice 1946., nakon čega su mnoga druga sveučilišta i koledži također osnovali knjižnice tijekom tog razdoblja, koje su imale ključnu ulogu u promicanju istraživanja i stipendija u Južnoj Koreji (Lee & Jo, 2006).

Nakon Drugog svjetskog rata u Koreji je postojao značajan američki utjecaj na knjižnice i knjižničarstvo pošto je tijekom Korejskog rata američka vlada opskrbljivala knjige i drugu knjižničnu građu korejskim knjižnicama, a nakon rata Sjedinjene Američke Države pomogle

su obnoviti korejske knjižnice, osiguravajući sredstva, materijale i obuku za knjižničare (Yu, 2008). Dodatno, mnogi američki knjižničari pozvani su da dođu u Koreju kako bi podučavali i obučavali korejske knjižničare, a mnogi korejski knjižničari dobili su stipendije za studij u SAD-u. Američki utjecaj na korejske knjižnice i knjižničarstvo nastavio se u 1960-ima i 1970-ima, kada je korejska vlada nastavila primati pomoć i potporu Sjedinjenih Država. Tijekom tog vremena korejska je vlada osnovala brojne nove knjižnice, uključujući knjižnicu Narodne skupštine i Nacionalnu znanstvenu knjižnicu, a zatim je Korejska vlada osnovala i brojne knjižničarske škole, po uzoru na američke knjižničarske škole (Lee & Jo, 2006).

5.4. Nakladništvo nakon oslobođenja Koreje

Nakon poraza Japana u Drugom svjetskom ratu i oslobođenja Koreje, korejska se izdavačka industrija mogla slobodnije razvijati. U prvim poslijeratnim godinama mnogi su izdavači osnovani uz potporu američke vlade, koja je osigurala financijsku i tehničku pomoć za obnovu zemlje. U 1950-ima i 1960-ima došlo je do bujanja izdavačkih kuća, osobito u Seulu, koji je postao središte korejske izdavačke industrije. Ti su izdavači objavljivali širok raspon publikacija, uključujući udžbenike, literaturu i znanstvena djela. Nova vlada Južne Koreje provela je politike za potporu izdavačke industrije, kao što su subvencije i oslobođenja poreza za male izdavače.

Jedan od najistaknutijih izdavača koji se pojavio u tom razdoblju bila je *JoongAng Ilbo Publishing Company*, koja je osnovana 1959. i izrasla u jednu od najvećih izdavačkih tvrtki u Koreji. Ostali veliki izdavači bili su *Munhakdongne*, osnovan 1948., i *Changbi Publishers*, osnovan 1955 (Cho, 1996). Nakon osnivanja korejske ISBN agencije 1976. industrija je nakon toga brzo rasla, a pojavile su se i nove tehnologije u izdavačkoj industriji, poput ofsetnog tiska, koje su omogućile bržu i učinkovitiju proizvodnju knjiga (Cho, 1996). To je dovelo do daljnjeg rasta industrije i diversifikacije vrsta knjiga koje se proizvode. Industrija se također više specijalizirala, s tvrtkama koje su se usredotočile na specifična područja tiska, kao što su pakiranje, komercijalni tisak i tisak knjiga.

6. Knjižnice i nakladništvo u Koreji danas

Javne knjižnice tek su počele dobivati na popularnosti u Koreji tijekom 1970-ih i 1980-ih, kada je zemlja ušla u razdoblje brzog gospodarskog rasta i modernizacije. U to je vrijeme korejska vlada provodila politike za promicanje obrazovanja i pismenosti, što je dovelo do povećane

potražnje za javnim knjižnicama (Lee & Jo, 2006). Kao rezultat toga, izgrađene su mnoge nove narodne knjižnice, a postojeće proširene i modernizirane. Posljednjih godina knjižnični sustav Južne Koreje nastavio se razvijati i napredovati, sa sve većim fokusom na digitalne izvore i online pristup informacijama. Vlada je također uložila napore u promicanje korištenja knjižnica kao središta zajednice i kulturnih centara, pri čemu mnoge knjižnice nude širok raspon programa i aktivnosti za sve uzraste. U posljednje vrijeme raste značajna želja zajednica za izgradnjom dječjih knjižnica. Konkretno, projekt '*Miracle Library*' (hrv. Knjižnica čuda) koji je započeo 2003. reprezentativan je slučaj. Ovaj pokret koji je imao snažnu podršku medija izazvao je i podršku šire javnosti, te je do sada otvoreno devet 'knjižnica čuda' diljem zemlje. Taj je pokret pomogao Korejcima da shvate potrebu za dječjim knjižnicama i potaknuo je svaku regionalnu organizaciju na osnivanje dječjih knjižnica (Lee, 2020).

Korejska izdavačka industrija prošla je kroz značajne promjene posljednjih desetljeća, osobito s pojavom digitalnog izdavaštva. S bogatom književnom tradicijom i velikom populacijom čitatelja, industrija se neprekidno razvijala kako bi zadovoljila zahtjeve modernih potrošača. Digitalno izdavaštvo počelo se pojavljivati u Koreji kasnih 1990-ih i ranih 2000-ih, sa širokim usvajanjem interneta i razvojem tehnologija e-knjiga (Lee, 2020). Kako su pametni telefoni i tableti postajali sve prisutniji, e-knjige su postajale sve popularnije, a izdavači su počeli proizvoditi digitalne verzije svojih naslova uz tradicionalna tiskana izdanja. Danas neki od najvećih izdavača u Koreji uključuju Munhakdongne, Changbi Publishers i Minumsa Publishing Group. Ovi izdavači proizvode širok raspon naslova beletristike i publicistike, uključujući bestselere, književnu fikciju i akademska djela (Publishers Global, n.d.).

Međutim, korejska izdavačka industrija suočava se s nekoliko izazova. Jedan od primarnih problema je dominacija nekoliko velikih konglomerata, što može manjim izdavačima otežati probijanje na scenu. Industrija se također suočava s izazovima povezanim s cenzurom i slobodom izražavanja; iako Koreja ima relativno slobodan tisak, bilo je slučajeva u kojima su knjige bile zabranjene ili cenzurirane iz političkih ili ideoloških razloga. Na primjer, 2015. godine, južnokorejske vlasti zabranile su objavljivanje knjige o sjevernokorejskom dezertaru, navodeći kao razlog zabrinutost da bi to moglo izazvati vojni odgovor Sjeverne Koreje. Slično tome, 2014. vlada je zabranila distribuciju knjige koja je sadržavala kartu koja je prikazivala sporni otok na koji pravo polažu i Južna Koreja i Japan (Yoon, 2017). Drugi problem je relativno niska plaća za pisce i druge profesionalce u industriji. Iako korejska književna scena napreduje, s mnogo talentiranih pisaca koji stvaraju značajna djela, financijske su nagrade često minimalne. To može često otežati piscima da se bave svojim zanatom puno radno vrijeme i

može dovesti do nedostatka raznolikosti u industriji. Prema Korejskoj udruzi izdavača (engl. Korean publishers association) u Koreji se godišnje proizvede između 70 i 80 tisuća knjiga, uključujući nove naslove i nova izdanja (2023).

Unatoč tim izazovima, korejska izdavačka industrija nastavlja napredovati, s mnogim uspješnim izdavačima i autorima koji objavljuju širok raspon literature i sadržaja. Međutim, cenzura i vladina regulativa i dalje su sporno pitanje, a neki tvrde da je potrebno uspostaviti ravnotežu između zaštite nacionalne sigurnosti i slobode izražavanja.

7. Zaključak

Povijest knjižnica i izdavača u Koreji je fascinantna i složena priča koja se proteže kroz mnoga stoljeća. Koreja ima bogatu književnu tradiciju koja se kroz povijest sačuvala kroz knjižnice. U pred-moderno doba, kraljevske knjižnice dinastija Goryeo i Joseon bile su ključne u očuvanju književnih djela u zemlji i promicanju pismenosti među elitama. U modernom razdoblju osnivanje javnih knjižnica i Nacionalne knjižnice Koreje omogućilo je pristup književnim djelima široj javnosti, čime je književna kultura proširena izvan okvira vladajućih elita. Tijekom svoje povijesti Koreja se suočavala s mnogim izazovima u pogledu očuvanja svoje književne i kulturne baštine; zemlja je bila napadnuta, kolonizirana i opustošena ratom, a ti su događaji imali dubok utjecaj kako na njen narod, tako i na njezine knjižnice i izdavačku industriju. Unatoč svim izazovima, Koreja je ostala otporna i nastavila razvijati svoju mrežu knjižnica i nakladnika kako bi pridonijela edukaciji i unaprjeđenju Korejskog naroda.

Nadalje, povijest izdavača u Koreji odražava političke i društvene promjene u zemlji. Tijekom pred-modernog razdoblja izdavaštvo je prvenstveno bilo domena vladajućih elita koje su ga koristile za promicanje konfucijanizma i drugih filozofskih ideja, a uvođenje pokretnog tiska u omogućilo je izdavanje vjerskih i filozofskih djela za širu publiku. Tijekom japanskog kolonijalnog razdoblja, izdavači su igrali ključnu ulogu u promicanju literature otpora i očuvanju korejskog jezika, dok su u suvremenom dobu izdavači odigrali presudnu ulogu u globalnom promicanju korejske književnosti.

Danas se Koreja može pohvaliti uspješnom izdavačkom industrijom i mrežom modernih, dobro opremljenih knjižnica koje služe potrebama njezinih građana. Nacionalna knjižnica Koreje dokaz je velike predanosti zemlje da očuva svoju kulturnu baštinu i učini je dostupnom budućim generacijama, čuvajući oko 10 milijuna jedinica građe u svojoj zbirci. Gledajući u budućnost, jasno je da će se knjižnice i nakladnici u Koreji nastaviti razvijati i rasti; nove tehnologije i

promjenjivi društveni i kulturni konteksti zahtijevat će od knjižnica i izdavača prilagodbu i inovacije kako bi ostali relevantni i učinkoviti. Međutim, jedno je sigurno: bogato naslijeđe korejskih knjižnica i izdavačke industrije nastavit će nadahnjivati i informirati buduće generacije te će igrati važnu ulogu u oblikovanju kulturnog identiteta zemlje u godinama koje dolaze.

8. Literatura

Anon., n.d. Hanja (한자) & Korean Family History Documents (Jokbo)(족보) Translation Services. [Online]. Dostupno na: <https://www.koreanenglish.com/hanja-jokbo-translation>. [13. svibnja 2023.]

Anon., n.d. King Sejong: The Scholar King. [Online] Dostupno na: <https://sejongnhd.weebly.com/creation-of-hangul.html> [11. svibnja 2023.]

Anon., n.d. Seoul Korea Tour. [Online] Dostupno na: <https://www.seoulkoreatour.net/places/korea-1/things-to-do/national-library-of-korea/> [11. svibnja 2023.]

Chang, D. et al., 2014. New Main Library Project in a Metropolitan City: with a Reference to the Library of Busan. Journal of Korean Library and Information Science Society, 45(3), pp. 119-139.

Cho, C., 1996. Historical Development of Librarianship in South Korea. Seoul, International Federation of Library Associations and Institutions.

Choi, D., 2013. The Study on the Educational Significance of Kyujanggak(奎章閣). Journal of Fisheries and Marine Sciences Education, 25(1), pp. 274-286.

Chung, Y.-K., 2007. National Bibliographies: past, present and future - the Korean experience. IFLA Journal, 33(3), pp. 220-228.

Cultural Heritage Administration, 2006. Dharani Sutra. [Online] Dostupno na: http://english.cha.go.kr/chaen/search/selectGeneralSearchDetail.do?sessionId=MKYQvG2qYa1bOZ4S2dely35Mh1bPIX3tb5OoRis1qkGs4PMI4MP01YyfeQ6CNVpd.cha-was02_servlet_engine4?mn=EN_02_02&sCcebKdcd=12&ccebAsno=11290000&sCcebCtcd=31&pageIndex=152®ion=&canAsset [13. svibnja 2023.]

Cultural Heritage Administration, 2006. Heritage search. [Online] Dostupno na: http://english.cha.go.kr/chaen/search/selectGeneralSearchDetail.do?mn=EN_02_02&sCcebKdcd=13&ccebAsno=00060000&sCcebCtcd=37 [7. svibnja 2023.]

Cultural Heritage Administration, n.d. 경복궁이야기. [Online] Dostupno na: http://www.heritage.go.kr/heri/gungDetail/gogungDetail.do?serial_number=179&language=eng&detail_code=29&gung_number=1 [13. svibnja 2023.]

- Haboush, J. K. & Deuchler, M., 1999. Culture and the state in late Choson Korea. London, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Asia Center.
- Hebrang Grgić, I., 2018. Kratka povijest knjižnica i nakladnika. Zagreb: Ljevak.
- Hinton, H. C., 1956. The Grain Tribute System of China: 1845–1911. Harvard East Asian Monographs, 2(1), pp. 1-180.
- Kenton, W., 2021. Investopedia: What Are Chaebol Structures in South Korea? [*Online*] Dostupno na: <https://www.investopedia.com/terms/c/chaebol-structure.asp> [1. svibnja 2023.]
- Kim, D. K., 2014. The History of Korea. 2nd ed. Santa Barbara, Denver, Oxford: Greenwood.
- Kim, E., 2022. A study on the analysis of factors influencing the development of specialized libraries. Department of Library and Information Science, pp. 1-145.
- Kim, J., 2002. The Oe-KyuJangGak Archives (the Korean Royal Archives). Art Antiquity and Law, 7(1), pp. 65-72.
- Kim, J. B., 2004. Formation of the Ethnic Korean Nation and the Emergence of Its Ancient Kingdom States. In: N.J & Elizabeth, eds. Korean History: Discovery of Its Characteristics and Developments. Hollym: Korean National Commission for UNESCO, pp. 33-39.
- King Seijong Memorial Society, 1970. King Seijong The Great. Seoul: King Seijong Memorial Society.
- Koo, M.-O., 2021. The Organization and Administration of the Jiphyeonjeon (集賢殿). Journal of Humanities, 78(2), pp. 163-203.
- Korean Culture and Information Service , 2010. Guide to Korean Culture. Seul: Hollym Corp. Publishers.
- Korean Publishers Association, 2023. *2022 Publication Market Statistical Report (Amendment 5.2)*. [*Online*] Dostupno na: http://member.kpa21.or.kr/kpa_bbs/2022 [22. svibnja 2023.]
- Lee, J.-H., 2020. Meanings of Library in the Daily Life of Korean. Journal of Korean Library and Information Science Society, 4(51), pp. 25-57.
- Lee, S.-O., 2011. Korean Language and Culture. 2nd ed. Seoul: Sotong.
- Lee, Y.-G., 2013. A Reassessment on the Significances of the Invention of Hangul. Korean Thought and Culture, Volume 66, pp. 85-105.

- Lee, Y.-j. & Jo, J.-s., 2006. The modern history of the library movement and reading campaign in Korea. [Online] Dostupno na: https://origin-archive.ifla.org/IV/ifla72/papers/119-Lee_Jo-en.pdf [13. Svibnja 2023.]
- Pagoda. Hrvatska enciklopedija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. [Online] Dostupno na: <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=46119> [13. svibnja 2023.]
- Le, P. C. L., Kim, J. I. & Kim, K., 2016. The Growth of Korean Companies and Their Contributions to the Miracle of the Han River. International Journal of Multimedia and Ubiquitous Engineering, 11(5), pp. 253-266.
- Oh, J.-e., 2014. Emergence and Advancement of Confucian Academies Boosted by Neo-Confucianism. Korean Heritage, 7(2).
- Park, H.-s., 2021. The Korea Times. [Online] Dostupno na: https://www.koreatimes.co.kr/www/art/2023/05/398_309947.html [13. svibnja 2023.]
- Peterson, M. & Margulies, P., 2010. A Brief History of Korea. New York: Facts on File. Publishers Global, n.d. Book Publishers of South Korea. [Online] Dostupno na: <https://www.publishersglobal.com/directory/south-korea/media/book-publishers> [1. svibnja 2023.]
- Shin, M. D., 2018. Korean National Identity under Japanese Colonial Rule: Yi Gwangsu and the March First Movement of 1919. New York: Routledge.
- Song, S.-S., 2020. A Study on Changing Process of the 'Kyungsung Libraries' in the Japanese colonial era of Korea. Journal of Korean Library and Information Science Society, 51(1), pp. 71-90.
- Stipčević, A., 1985. Povijest Knjige. Zagreb: Nakladni Zavod Matice Hrvatske.
- Unesco, 1995. Unesco: World Heritage Convention. [Online] Dostupno na: <https://whc.unesco.org/en/list/737/> [8. svibnja 2023.]
- Yoon, J., 2017. South Korea and Internet Censorship. [Online] Dostupno na: <https://jsis.washington.edu/news/south-korea-internet-censorship/> [13. svibnja 2023.]
- Yu, P. C., 2008. History of Modern Librarianship in East Asia. Library History, 24(1), pp. 64-77.

Popis slika

Slika 1. Hanja; Kineski znakovi koji su se koristili u Koreji, ali često su imali drugačije značenje i izgovor od znakova koji su se koristili u Kini (Anon., n.d.)	8
Slika 2. Tripitaka Koreana čuvana u hramu Haeinsa (Park, 2021)	15
Slika 3. Dharani Sutra (Cultural Heritage Administration, 2006).....	16
Slika 4. Hunminjongum; prvi oblik hangula (Anon., n.d.)	18
Slika 5. Jiphyeonjeon; kraljevska knjižnica (Cultural Heritage Administration, n.d.)	19
Slika 6. Depikcija sarim seowon kompleksa (Oh, 2014)	21
Slika 7. Nacionalna knjižnica Koreje danas (Anon., n.d.)	27

Povijest knjižnica i nakladnika u Koreji

Sažetak

Povijest knjižnica i nakladnika u Koreji bogata je i složena tema koja je kroz vrijeme doživjela značajne promjene. Rad „Povijest knjižnica i nakladnika u Koreji“ fokusira se povijest knjižnica i nakladništva, te na povijest razvoja korejskog tiskarstva i tradicionalne knjige te njihov utjecaj na društvo. Uključujući nastanak prvih knjiga u Koreji te razvoj korejskog pisma i tiskarske tehnologije, rad nudi uvid u razne vrste knjižnica u Koreji kroz povijest, poput prvih kraljevskih knjižnica, školskih knjižnica i privatnih knjižnica korejske elitne klase. Nadalje, rad se fokusira na povijest nakladništva, s posebnim naglaskom na utjecaj konfucijanizma i budizma na pisanje i objavljivanje knjiga. Na kraju, rad spominje neke od najznačajnijih korejskih nakladnika danas i ulogu knjižnica i nakladnika u suvremenom društvu. Sveukupno, rad ističe važnost očuvanja i proučavanja korejske povijesti kako bi se sačuvala njena kulturna baština, te kako bi se bolje razumjela korejska kultura i njezin utjecaj na svjetsku kulturu.

Ključne riječi: Koreja, knjižnice, nakladnici, povijest, knjige

History of libraries and publishers in Korea

Summary

The history of libraries and publishers in Korea is a rich and complex subject that has undergone significant changes over time. The bachelor thesis "History of Libraries and Publishers in Korea" focuses on the history of libraries and publishing, as well as the history of the development of Korean printing and traditional books and their impact on society. Including the emergence of the first books in Korea and the development of Korean script and printing technology, the work offers insight into various types of libraries in Korea throughout history, such as the first royal libraries, school libraries, and private libraries of the Korean elite class. Furthermore, the paper focuses on the history of publishing, with special emphasis on the influence of Confucianism and Buddhism on the writing and publishing of books. Finally, the paper mentions some of the most important Korean publishers today and the role of libraries and publishers in contemporary society. Overall, the paper highlights the importance of preserving and studying Korean history in order to preserve its cultural heritage, and to better understand Korean culture and its influence on world culture.

Key words: Korea, libraries, publishers, history, books